

**II Міжнародна науково-
практична конференція**

.....
**II International scientific
and practical conference**



18 жовтня 2024 р.
м. Дніпро, Україна

.....
October 18, 2024
Dnipro, Ukraine

**Наука та освіта в
умовах воєнного часу**

.....
**Science and education under
wartime conditions**





II Міжнародна
науково-практична
конференція

**Наука та
освіта в умовах
воєнного часу**

Матеріали

18 жовтня 2024 р.

м. Дніпро, Україна



II International
scientific and practical
conference

**Science and
education under
wartime conditions**

Proceedings

October 18, 2024

Dnipro, Ukraine

Наука та освіта в умовах воєнного часу : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Дніпро, 18 жовтня 2024 р). Research Europe, 2024. 216 с.

До збірника ввійшли матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Наука та освіта в умовах воєнного часу", яка відбулася 18 жовтня 2024 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська та англійська.

Публікується в авторській редакції

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та публікуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації.



Відповідно до Закону України "Про авторське право і суміжні права", при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

**Research
Europe.org**

IHC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2024

© Research Europe, 2024

Офіційний сайт: researcheurope.org

UDC 37

Science and education under wartime conditions : proceedings of the II International scientific and practical conference / International Humanitarian Research Center (Dnipro, 2024, October 18). Research Europe, 2024. 216 p.

The collection includes the proceedings of the II International scientific and practical conference "Science and education under wartime conditions", which took place on 18th October 2024. The collection is aimed at scientists, educators, students, government officials, business representatives, and the wider public.

Working languages of the conference: Ukrainian and English.

Published in the author's edition

The collection's proceedings are presented in the author's edition and published in the original language. The authors of published materials hold complete responsibility for the precision of facts, proper nouns, quotes, statistical data, industry terminology, and other information presented.



According to the Ukrainian Law on Copyright and Related Rights, it is mandatory to cite the authors when using scientific ideas and materials from this collection.

**Research
Europe.org**

IHR INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© International Humanitarian
Research Center, 2024

© Research Europe, 2024

Official website: researcheurope.org

Отже, тренінгові технології відіграють важливу роль у формуванні професійних компетенцій соціальних працівників, допомагаючи розвивати навички комунікації, вирішення конфліктів, емпатії та управління кризами. Інтерактивний та практичний підхід до навчання дозволяє соціальним працівникам ефективніше виконувати свої професійні обов'язки та надавати високоякісну допомогу вразливим групам населення.

Значення тренінгових технологій у соціальній сфері не можна переоцінити. Вони є ключовим інструментом підвищення професійної компетентності, ефективності соціальних послуг та моральної стійкості працівників. Завдяки тренінгам соціальна сфера країни стає більш адаптивною до нових викликів і здатною надавати допомогу людям в найскладніших життєвих обставинах. Для подальшого розвитку сфери соціальної роботи важливо впроваджувати сучасні тренінгові технології та забезпечувати доступність навчання для всіх соціальних працівників.

Список використаних джерел

1. Лоштун О. Особливості використання тренінгової взаємодії: дидактичний аспект : зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, 2012. Вип. 3. С. 172-178.
2. Петрович В. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця / автори упоряд. Петрович В., Закусило О. 2-ге вид. допов. Луцьк, 2014. 60 с.
3. Стельмах Н.В., Іванова Т.М. Загальні основи тренінгової роботи. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. 300 с.

Мальована Н. В.,
канд. філос. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та лінгводидактики,
Сумський державний університет, м. Суми

Руденко Н. В.,
доктор філософії, старший викладач
кафедри іноземних мов та лінгводидактики,
Сумський державний університет, м. Суми

УДК 378011.3-051



ОСВІТНІЙ ФРОНТ В УКРАЇНІ: МІЖ ЯКІСТЮ ТА БЕЗПЕКОЮ

Сучасна освітня система в Україні опинилася в умовах безпрецедентних викликів, пов'язаних із військовою агресією та пандемією. Безпека та якість освіти стали ключовими пріоритетами для освітніх закладів та державних інституцій. Забезпечення ефективного навчального процесу, одночасно створюючи безпечні умови для учнів та вчителів, стало основним завданням для керівників освітніх закладів та урядових структур. Актуальність обумовлена

необхідністю адаптації освітньої системи до кризових умов, що виникли через збройний конфлікт і пандемію. Забезпечення якісного навчального процесу в поєднанні з гарантіями безпеки учасників освітнього процесу є життєво важливим завданням для майбутнього України. У сучасних умовах якість освіти та фізична й психологічна безпека дітей є пріоритетними питаннями, які потребують термінового вирішення на національному та міжнародному рівнях.

Першим ключовим аспектом у розвитку освітнього фронту є підтримка якості освіти під час кризи. За останні роки система освіти стикнулася з багатьма змінами: перехід на дистанційне навчання через пандемію COVID-19, а згодом – через збройний конфлікт в країні. Ці фактори стали викликами для забезпечення належної якості освіти, особливо для учнів молодших класів. Онлайн-освіта, хоч і дозволяє продовжувати навчання, має свої обмеження. Багато вчителів, учнів та батьків зіштовхнулися з проблемами доступу до інтернету, технічних засобів та ресурсів. Крім того, навчання онлайн часто не дає можливості для повноцінної взаємодії учнів між собою, що впливає на розвиток їхніх комунікативних навичок. В умовах кризових ситуацій важливо переглядати та оновлювати навчальні програми, щоб забезпечити актуальність та ефективність навчання. Сучасний підхід до викладання має враховувати нові реалії, готуючи молоде покоління до адаптації та вирішення складних проблем. Безпека дітей та вчителів – другий важливий аспект. В умовах війни питання безпеки вийшло на перший план, а саме це фізична безпека в навчальних закладах. З початком війни багато шкіл і ЗВО були змушені закритися або перемістити учнів до безпечніших регіонів. Для навчальних закладів, що продовжують працювати, важливо створювати безпечні умови: обладнання укриттів, забезпечення психологічної підтримки та інші заходи, спрямовані на фізичний та емоційний захист дітей. Також психологічна безпека учнів та викладачів. Війна та кризи сильно впливають на психологічний стан учасників освітнього процесу. Важливою складовою є надання психологічної підтримки учням та вчителям, створення програм реабілітації та роботи з травматичним досвідом. Важливою складовою вирішення проблем освітнього фронту є співпраця між українською державою та міжнародними організаціями. Ця співпраця сприяє модернізації навчальних закладів, допомозі у забезпеченні безпечних умов навчання та наданні гуманітарної підтримки. Наприклад, UNICEF, UNESCO та інші організації активно беруть участь у забезпеченні безпеки учнів та викладачів, фінансуючи програми розвитку дистанційного навчання та надаючи психологічну допомогу. Уряд України запроваджує різні ініціативи для підтримки навчальних закладів та їхньої модернізації, особливо в умовах кризи. Програми підтримки освіти в умовах війни мають на меті забезпечення стабільного доступу до освіти для всіх учнів, незалежно від їхнього місця проживання. Попри значну підтримку з боку держави та міжнародної спільноти, перед системою освіти стоять нові виклики. Після завершення воєнних дій необхідно буде відновлювати школи, інтегрувати

дітей, які залишилися без домівок, і модернізувати навчальні програми з урахуванням нових реалій.

Одним із головних викликів, з яким зіткнулася Україна через війну, є руйнування шкіл, університетів та інших освітніх закладів. Багато з них було пошкоджено або зруйновано внаслідок бойових дій, і тепер потребують повної або часткової реконструкції. Відновлення цих закладів є пріоритетним завданням, оскільки це безпосередньо впливає на майбутнє освіти в Україні.

Процес реконструкції освітніх закладів передбачає кілька етапів. Перш за все, необхідно провести детальну оцінку завданих збитків і визначити, які будівлі потребують ремонту, а які – повної відбудови. Паралельно з цим важливо розробити нові стандарти будівництва, які б враховували безпекові вимоги у зв'язку з можливими майбутніми ризиками. Це стосується як фізичної безпеки (укриття, евакуаційні маршрути), так і психологічної підтримки для учнів та вчителів, які постраждали від війни.

Важливою частиною реконструкції є не тільки відновлення будівель, але й створення нових навчальних середовищ, які б відповідали сучасним стандартам освіти. Це означає впровадження цифрових технологій у навчальний процес, модернізацію навчальних приміщень і створення інклюзивних умов для учнів з особливими освітніми потребами.

Фінансування реконструкції є ще одним важливим питанням. Україна покладається на допомогу міжнародних організацій, таких як Світовий банк, UNICEF, а також підтримку Європейського Союзу. Спільними зусиллями планується відновити значну частину зруйнованих закладів протягом кількох років. Однак, враховуючи масштаб руйнувань, цей процес потребуватиме тривалого часу та значних інвестицій.

Іншим важливим аспектом відновлення освітньої системи є інтеграція внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у навчальний процес. Внаслідок війни тисячі дітей та студентів були змушені покинути свої домівки і переїхати до інших регіонів України або за кордон. Це створює значні виклики як для системи освіти, так і для самих учнів та їхніх родин.

Однією з головних проблем є забезпечення доступу до навчання для цих дітей у нових місцях проживання. Багато з них стикаються з проблемами соціальної адаптації, психологічними травмами, а також труднощами, пов'язаними з адаптацією до нових навчальних програм і вимог. Крім того, існують випадки, коли школи в регіонах, що приймають переселенців, переповнені, що ускладнює навчальний процес і створює додаткові навантаження на педагогів.

Для успішної інтеграції ВПО в освітню систему необхідно забезпечити кілька важливих умов. Перш за все, це надання психологічної підтримки як учням, так і вчителям, що працюють з дітьми, які пережили травматичний досвід. Школи повинні мати спеціалістів, які можуть допомогти дітям впоратися з емоційним навантаженням і адаптуватися до нових умов.

Крім того, важливим є створення гнучких навчальних програм, які б враховували потреби переселенців. Це може включати дистанційне навчання для дітей, які не можуть відвідувати школи через відсутність місць у нових регіонах, або створення додаткових навчальних класів для дітей з різних регіонів.

Не менш важливою є підтримка держави та міжнародних організацій у забезпеченні ресурсів для освіти переселенців. Це включає фінансову підтримку, постачання навчальних матеріалів, організацію додаткових курсів з адаптації до нових навчальних середовищ. Співпраця з благодійними організаціями також допомагає створити умови для навчання цих дітей.

Отже, освітній фронт в Україні перебуває між двома основними викликами – збереженням якості навчання та забезпеченням безпеки учасників освітнього процесу. В умовах війни та пандемії ці завдання стають ще складнішими, але водночас життєво необхідними. Українська система освіти повинна продовжувати адаптуватися до нових реалій, використовуючи сучасні технології та методи, забезпечуючи доступ до освіти всім учням, включаючи внутрішньо переміщених осіб. Відновлення зруйнованих закладів освіти є критично важливим етапом для майбутнього країни. Реконструкція навчальних приміщень повинна не тільки забезпечити безпечні умови навчання, але й створити сучасні освітні простори, які відповідають новітнім стандартам якості. Паралельно з фізичною відбудовою шкіл і університетів необхідно розвивати цифрові платформи, які дозволяють навчатися навіть у кризових умовах. Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у систему освіти є ще одним значним викликом. Це вимагає гнучкості від освітніх програм, психологічної підтримки для дітей та їхніх сімей, а також забезпечення рівного доступу до навчання для всіх учнів. Успішна інтеграція залежить від співпраці держави, місцевих громад та міжнародних організацій, які надають як фінансову, так і гуманітарну допомогу. Таким чином, українська освіта стоїть на порозі великих змін. Успішне поєднання якості навчання та безпеки учасників процесу стане основою для майбутнього відродження освітньої системи після завершення війни.

Список використаних джерел

1. Міністерство освіти і науки України. Освітні реформи в умовах війни. URL: [https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn Osvita.v. umovah. voyennogo. stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf](https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn%20Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf) (дата звернення: 12.10.2024).
2. UNICEF Ukraine. Психологічна підтримка дітей під час війни. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/parents-children-support-during-military-actions> (дата звернення: 12.10.2024).
3. UNESCO. Education in crisis: Challenges and solutions. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000123484> (дата звернення: 12.10.2024).
4. Державна служба якості освіти України. Звіт про стан освіти в умовах дистанційного навчання. URL: <https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/Zv>

it-za-rezultatami-monitoringu-yakosti-organizacii-distanciynogo-navchannya_27.03.2024.pdf (дата звернення: 12.10.2024).

5. Світовий банк. Допомога в реконструкції освітніх закладів в Україні після війни. URL: <https://mon.gov.ua/news/ukrainska-osvita-otrymaie-finansuvannia-vid-svitovoho-banku-v-mezhakh-prohramy-learn> (дата звернення: 12.10.2024).

Марчук С. С., УДК 172.15-043-057.875(=161.2):355.01(470+477)20]:37.091.4

канд. пед. наук, старший
викладач кафедри загальної педагогіки,
психології та методики початкової освіти,
Комунальний заклад вищої освіти "Луцький
педагогічний коледж" Волинської
обласної ради, м. Луцьк

Ковальчук І. Л.,
кандидат філос. наук, доцент,
доцент кафедри природничо-математичної,
світоглядної освіти та інформаційних технологій,
Комунальний заклад вищої освіти "Луцький
педагогічний коледж" Волинської
обласної ради, м. Луцьк

Чемерис І. В.,
викладач циклової комісії шкільної,
дошкільної педагогіки, психології та методик,
Комунальний заклад вищої освіти "Луцький
педагогічний коледж" Волинської
обласної ради, м. Луцьк



**ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
В УМОВАХ ВІЙНИ НАРОДНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ІДЕЯМИ
КОСТЯНТИНА УШИНСЬКОГО**

У період війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей